

The Effect of Cultural Attitude on Psychosocial Security of Martyr and War Sacrificer Families

*Hassan Asadzade

Associate Professor of Educational Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
j.roya.rj1991@gmail.com
(Corresponding author)

Narges Tamadoni

PhD candidate in General Psychology, Islamic Azad University, Research Sciences branch, Tehran, Iran.
narges.tamaddoni@gmail.com

Ali-Asghar Asgharnejad-Farid

Associate Professor of General Psychology, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
n.safari@gmail.com

Received: 2022/06/21

Accepted: 2022/07/02

DOI:

10.22034/JPCS.2022.1269361.1106

ABSTRACT

The aim of this research is to identify the effect of cultural attitude on psychosocial security of martyr and war sacrificer families. The method used in this research was descriptive-correlational. The statistical population of the research consisted of all the families of martyrs, the war sacrificer and, the freedmen who visited Martyr Foundation in areas 1, 2, and 3 of Tehran in the year 2021. 250 people of them using the available sampling method were selected. The required data were collected using Maslow's Mental Security Questionnaire (2004), Engelhart's Social Security Questionnaire (2016), and Hofstede's Cultural Attitudes Questionnaire (2000). The collected data analysis was done using the Pearson Test, analysis of variance, and multiple regressions. According to the results of statistical calculations, it was determined that the cultural attitude had an effect on the psychological and social security of martyr and sacrificer families; In other words, the dimensions of cultural attitude are able to predict changes in the psychological and social security of martyr and sacrificer families. In this regard, the multiple regression illustrated that the prediction value is between cultural attitude and psychological security ($\beta = 0/019$) and social security ($\beta = 0/032$). Therefore, one of the factors affecting the feeling of social security is the socio-cultural base of the society.

Keywords: cultural attitude, psychosocial security, martyr and war sacrificer families.

► **Citation (Vancouver):** Asadzadeh H, Tadamini N, Asgharnejad AA. The role of cultural attitude in psycho-social security of witness and self-sacrificing families. *Police Cultural Studies Quarterly*. Spring 2022; 9(1): 21-29.

► **Citation (APA):** Asadzadeh, H., Tamdani, N., Asgharnejad, A. (Spring 1401). The role of cultural attitude in psycho-social security of witness and self-sacrificing families. *Police Cultural Studies Quarterly*, 9(1), 21-29.

نقش نگرش فرهنگی در امنیت روانی-اجتماعی خانواده‌های شاهد و ایثارگر

چکیده

هدف این پژوهش، شناسایی نقش نگرش فرهنگی در امنیت روانی-اجتماعی خانواده‌های شاهد و ایثارگر است. روش مورد استفاده در این پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه خانواده‌های شاهد، ایثارگران، جانبازان و آزادگان مراجع‌کننده به بنیاد شهید مناطق ۱ و ۲ و ۳ شهر تهران در سال ۱۴۰۰ تشکیل دادند که ۲۵۰ نفر از آنها با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. داده‌های مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه‌های امنیت روانی مزلو (۲۰۰۴)، امنیت اجتماعی انگل‌هارت (۲۰۱۶) و نگرش‌های فرهنگی هافستد (۲۰۰۰) جمع‌آوری شد و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از آزمون پیرسون، تحلیل واریانس و رگرسیون چندگانه انجام گرفت. براساس نتایج محاسبات آماری مشخص شد، نگرش فرهنگی بر امنیت روانی و اجتماعی خانواده‌های شاهد و ایثارگر تأثیرگذار است؛ به عبارت بهتر، ابعاد نگرش فرهنگی قادر هستند تغییرات امنیت روانی و اجتماعی خانواده‌های شاهد و ایثارگر را پیش‌بینی نمایند. در این راستا، رگرسیون چندگانه تصریح نمود که مقدار پیش‌بینی بین نگرش فرهنگی و امنیت روانی $(\beta=0/019)$ و امنیت اجتماعی $(\beta=0/032)$ است. بنابراین، یکی از عوامل تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی، پایگاه فرهنگی-اجتماعی جامعه است.

کلیدواژه‌ها: نگرش فرهنگی، امنیت روانی-اجتماعی، خانواده‌های شاهد و ایثارگر.

حسن اسدزاده

*دانشیار روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.
j.rova.rj1991@gmail.com
 (نویسنده مسئول)

نرگس تمدنی

دانشجوی دکتری روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات، تهران، ایران.
narges.tamaddoni@gmail.com

علی اصغر اصغرنژاد فرید

دانشیار روان‌شناسی عمومی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
n.safari@gmail.com

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۲۱-۲۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۱۱

شناسه دیجیتال (DOI):

10.22034/JPCS.2022.1269361.1106

◀ **استناد (ونکوور):** اسدزاده، ح، تمدنی، ن، اصغر نژاد، ع. نقش نگرش فرهنگی در امنیت روانی-اجتماعی خانواده‌های شاهد و ایثارگر. *فصلنامه مطالعات فرهنگی پلیس*. بهار ۱۴۰۱؛ ۹(۱): ۲۱-۲۹.

◀ **استناد (APA):** اسدزاده، ح، تمدنی، ن، اصغر نژاد، ع. (بهار ۱۴۰۱). نقش نگرش فرهنگی در امنیت روانی-اجتماعی خانواده‌های شاهد و ایثارگر. *فصلنامه مطالعات فرهنگی پلیس*، ۹(۱)، ۲۱-۲۹.

امنیت^۱ مفهومی بنیادی و از ضروریات زندگی بشر است. انسان‌ها در طول تاریخ، همواره در جستجوی شرایط امن و عاری از خطر به‌سر برده‌اند و راه‌های مختلفی را برای دستیابی به آن آزموده‌اند. در واقع، می‌توان اظهار داشت که اولین نهادهای اجتماعی نیز در پاسخ به این نیاز شکل گرفته‌اند؛ از این‌رو، امنیت جزو عناصر اصلی سازنده زندگی اجتماعی شناخته می‌شود (فتحی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰۶). به عبارتی، امنیت از مهم‌ترین مؤلفه‌های اجتماعی، روان-شناختی و فرهنگی هر جامعه‌ای است که با توجه به حوزه مطالعات جامعه‌شناختی و روان‌شناختی، این مؤلفه برای حیات هر نظام سیاسی و اجتماعی لازم است (کورٹیس^۲، ۲۰۱۵).

احساس امنیت شهروندان از بعد روانی و اجتماعی ارتباط مستقیم با پدیده امنیت دارد و موضوعات و مسائل بسیاری را پیرامون خود در ارتباط با ایجاد امنیت یا ناامنی به‌عنوان یک مسأله در جامعه با خود به‌همراه می‌آورد. بخشی از این مسأله با نهاد خانواده مرتبط است، در واقع فقدان عوامل تهدیدکننده فردی و احساسی که به این گروه اجتماعی در جهت به‌خطرافتادن امنیت‌شان به‌دست می‌دهد، باعث می‌شود احساس درونی ناامنی شکل گیرد که این امر در رشد ابعاد اجتماعی آن‌ها تأثیر می‌گذارد (ولمن^۳، ۲۰۱۸). آنچه موجب پدیدآمدن احساس امنیت روانی-اجتماعی در خانواده‌ها می‌شود، حضور موفق آن‌ها در جامعه است. اصولاً حضور موفق در جامعه در نتیجه سازگاری فرهنگی اتفاق می‌افتد و این امر بر احساس امنیت افراد تأثیر دارد (هولیس-والکر و کولوسیمو^۴، ۲۰۱۸).

بر این اساس، احساس امنیت به‌معنای حراست از ارزش‌های انسانی و نبود هراس نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع، اطمینان و آرامش خاطر، ایمنی، آرامش قلب و خاطر جمع‌بودن است (نوروزی و فولادی‌سپهر، ۱۳۹۸). به‌عبارت دیگر، احساس امنیت به احساس رهایی انسان از اضطراب و خطر اطلاق می‌شود. وجود امنیت

در میان اعضای یک جامعه به همان اندازه مهم است که احساس امنیت در آن جامعه اهمیت دارد، حتی می‌توان اظهار داشت که احساس امنیت در یک جامعه مهم‌تر از وجود آن است. چراکه واکنش‌ها و عکس‌العمل‌های افراد در جامعه به‌میزان زیادی به حد دریافت ادراک آن‌ها نسبت به تلقی‌ای که نسبت به واقعیت دارند، بستگی دارد و نه خود واقعیت. بی‌تردید، در ایجاد امنیت و احساس امنیت، عوامل گوناگونی دخالت دارند که فقدان آن‌ها برقراری احساس امنیت را کند کرده یا مانع از تحقق آن می‌گردد و اغلب، امنیت روانی-اجتماعی را در جوامع به مخاطره می‌اندازند؛ یکی از این عوامل، فرهنگ حاکم بر جامعه و نگرش فرهنگی موجود است.

احساس ناامنی می‌تواند از جنبه‌های مختلف زندگی، شغلی، تحصیلی، خانوادگی و مهم‌تر از همه عوامل فرهنگی-اجتماعی نمود پیدا کرده و شدت یا کاهش یابد. بنابراین، تأثیری که احساس ناامنی بر انسان دارد، ایجاد حالت تنش و برانگیختگی و عدم تعادل است. نگرانی، ترس، وحشت و اضطراب، تنش و عصبیت، همگی از پیامدهای ناامنی هستند. سازمان جهانی بهداشت (۲۰۰۱) اعلام کرده است که بخش اعظمی از بیماری‌ها (جسمی و روانی) در کشورهای در حال توسعه به‌دلیل عوامل فرهنگی-اجتماعی روی می‌دهند که اگر به‌درستی تشخیص داده و اصلاح شوند، بسیاری از مشکلات افراد و جوامع مرتفع خواهد شد. بر این اساس، از آن‌جا که خانواده‌های شاهد و ایثارگر بخش قابل توجهی از جامعه را تشکیل می‌دهند، پژوهش حاضر به‌دنبال پاسخ‌دادن به این پرسش است که «نگرش فرهنگی چه نقشی در امنیت روانی-اجتماعی خانواده‌های شاهد و ایثارگر دارد؟»

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی از نوع همبستگی است. به منظور تدوین مبانی و الگوی نظری پژوهش از مطالعات کتابخانه‌ای و برای آزمون فرضیه‌ها از روش همبستگی استفاده گردید. جامعه آماری این پژوهش را کلیه خانواده‌های ایثارگران شاهد و جانبازان و آزادگان مراجع کننده به بنیاد شهید مناطق ۱ و ۲ و ۳ شهر تهران در سال ۱۴۰۰ تشکیل دادند که براساس جدول کرجسی و مورگان، ۲۵۰ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند.

برای رعایت ملاحظات اخلاقی، در ابتدای پژوهش با توضیح صادقانه اهداف طرح، رضایت آگاهانه افراد برای شرکت در پژوهش جلب شد و با برقراری ارتباط مؤثر با آزمودنی‌ها، آن‌ها از لحاظ مشکلات احتمالی، مانند اضطراب ناشی از پاسخ‌دادن و ... مورد حمایت قرار گرفتند؛ رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات از جانب پژوهشگران کاملاً حفظ شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های امنیت روانی مازلو (۱۳۶۶)، امنیت اجتماعی انگل‌هات (۲۰۱۶) و نگرش‌های فرهنگی هافستد (۲۰۰۰) استفاده شده است.

پرسشنامه امنیت روانی، شامل ۱۸ پرسش است که به سنجش ابعاد مختلف امنیت روانی (سازگاری محیطی، اشتیاق به زندگی، احساس سعادت‌مندی، خودآگاهی، اعتماد به نفس و سازگاری با دیگران) می‌پردازد و از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم (۵ تا ۱) تشکیل شده است. پرسشنامه امنیت اجتماعی نیز شامل ۲۴ پرسش است که به سنجش ابعاد مختلف امنیت اجتماعی (اطمینان خاطر و امنیت، کاهش خشونت، آرامش ذهنی، کاهش معضلات اجتماعی، مسائل زنان، نظم عمومی و اعتماد عمومی) براساس طیف لیکرت اختصاص دارد و در نهایت پرسشنامه نگرش‌های فرهنگی در سال ۲۰۰۰ توسط هافستد طراحی شده که

دارای ۲۴ پرسش در ۴ بعد مردسالاری در مقابل زن‌سالاری، فردگرایی در مقابل جمع‌گرایی، اجتناب از عدم اطمینان و فاصله قدرت است و با استفاده از طیف لیکرت از نمره ۱ تا ۵ (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) رتبه‌بندی شده است.

روایی صوری ابزارها به وسیله کارشناسان مورد تأیید قرار گرفت و برای به دست آوردن روایی محتوایی ابزارهای مورد نظر، با بهره‌گیری از نظرات اصلاحی هفت نفر از صاحب‌نظران حوزه روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و امنیت اعم از استادان دانشگاه در رشته‌های روان‌شناسی، علوم اجتماعی، کارشناسان پلیس و پژوهشگران حرفه‌ای به دست آمد. ضریب پایایی پرسشنامه‌های مذکور به روش آلفای کرونباخ، به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۷۶ و ۰/۸۹ محاسبه شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام پذیرفت. در آمار توصیفی از میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی با رعایت پیش‌فرض‌ها از تحلیل واریانس و رگرسیون چندگانه در نرم‌افزار spss26 بهره برده شد.

یافته‌ها

براساس داده‌های به دست آمده از محدوده سنی شرکت-کنندگان در پژوهش، بیشترین گروه سنی، به ترتیب شامل ۳۵ سال به بالا (۳۲/۴٪)، ۲۵-۲۰ سال (۲۴٪)، ۳۱-۳۵ سال (۲۲/۴٪) و ۲۶-۳۰ سال (۲۱/۲٪) است. همچنین مشخص شد، ۵۷/۶٪ از خانواده‌های ایثارگران شاهد، جانبازان و آزادگان در مناطق ۱، ۲، ۳ شهر تهران، زن و ۴۲/۴٪ مرد هستند و بیشترین میزان تحصیلات نیز مربوط به لیسانس (۳۸/۴٪)، کارشناسی ارشد و بالاتر (۲۶٪)، فوق دیپلم (۲۲٪) و دیپلم و پایین‌تر نیز (۱۳/۶٪) است.

جدول ۱- اطلاعات توصیفی میانگین و انحراف معیار افراد شرکت‌کننده در متغیرهای پژوهش

متغیر	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
نگرش فرهنگی	۴۲	۱۱۰	۷۴/۴۵	۱۳/۰۶
امنیت روانی	۳۴	۸۴	۶۶/۳۲	۱۰/۲۷
امنیت اجتماعی	۳۲	۹۲	۶۳/۱۷	۱۵/۰۸

همچنین، امنیت روانی نیز با میانگین $۶۶/۳۲$ و انحراف معیار $۱۰/۲۷$ و امنیت اجتماعی با میانگین $۶۳/۱۷$ و انحراف معیار $۱۵/۰۸$ محاسبه گردیده است.

نتایج توصیف آماری حاصل در جدول شماره (۱) درباره متغیرهای مورد مطالعه حاکی از آن است که نگرش فرهنگی با میانگین $۷۴/۴۵$ و انحراف معیار $۱۳/۰۶$ به دست آمده است.

جدول ۲- آزمون کالموگراف-اسمیرنوف برای نرمال بودن داده‌ها

سطح معنی داری	آماره Z	
۰/۸۹۱	۰/۳۱۶	نگرش فرهنگی
۰/۹۲۵	۰/۱۵۶	امنیت روانی
۰/۷۴۲	۰/۲۵۳	امنیت اجتماعی

اجتماعی به کار برده شد و نتایج حاصل از آزمون در سطح معنی داری، بزرگ‌تر از $۰/۰۵$ ، نشان داد که داده‌ها نرمال هستند.

در جدول (۲)، آزمون کولموگراف برای بررسی نرمال بودن متغیرهای نگرش فرهنگی، امنیت روانی و امنیت

جدول ۳- ماتریس همبستگی هوش معنوی، هوش عاطفی و سلامت اجتماعی با رفتارهای پرخطر

متغیر	امنیت روانی	امنیت اجتماعی
نگرش فرهنگی	۰/۰۲۱	۰/۰۳۴
Sig	۰/۳۶۸	۰/۲۹۹
تعداد	۲۵۰	۲۵۰

فرهنگی و امنیت روانی ($I=۰/۰۲۱$) و امنیت اجتماعی ($I=۰/۰۳۴$) رابطه معنی دار وجود دارد.

برای تعیین رابطه بین متغیرهای پژوهش، از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد و نتایج ماتریس همبستگی در جدول (۳) نشان می‌دهد که بین نگرش

جدول ۴- خلاصه الگوی رگرسیون

شاخص آماری الگوی رگرسیون	ضریب همبستگی (R)	مجذور R^2	R تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد (پیش بینی)
۱	۰/۶۷۴	۰/۴۵۴	۰/۴۵۲	۱۱/۰۲

است و این سه مؤلفه توانسته‌اند به میزان ۴۵ درصد از واریانس امنیت روانی و اجتماعی را تبیین کنند.

به منظور تحلیل فرضیه پژوهش از رگرسیون چندگانه به روش هم‌زمان (به علت هم‌زمانی متغیرهای پیش‌بین در پیش‌بینی متغیرهای ملاک) استفاده شد. مطابق جدول (۴)، ضریب همبستگی رگرسیون در مؤلفه امنیت روانی و اجتماعی با $R=۰/۶۷۴$ ، ضریب تبیین آن برابر $R^2=۰/۴۵۴$ و ضریب تبیین تصحیح شده آن $R=۰/۴۵۲$ به دست آمده

جدول ۵- خلاصه نتایج مقدار واریانس تبیین شده و معناداری الگو

شاخص	R	R^2	تعدیل شده R^2	خطای استاندارد برآورد
۱	۰/۴۰۲	۰/۱۶۱	۰/۱۵۵	۸/۶۷

جدول ۶- نتایج جدول تحلیل واریانس

شاخص	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی داری
بین گروهی	۵۶۵۴/۷۹۷	۳	۱۸۸۴/۹۳۲	۲۵/۰۵۳	۰/۰۰۰
درون گروهی	۲۹۴۱۷/۴۷۲	۳۹۱	۷۵/۲۳۷		
کل	۳۵۰۷۲/۲۶۸	۳۹۴			

براساس جدول (۵) و (۶)، نسبت F و سطح معناداری آن بیانگر اثر معنادار متغیرها در معادله رگرسیون است. در این مرحله، اثر رگرسیون $F=۲۵/۰۵۳$ به دست آمد که در سطح ۰/۰۰۰ با درجه آزادی (۳ و ۳۹۱) معنادار است و R^2

محاسبه شده براساس این مؤلفه‌ها ۰/۱۵۵ است، یعنی این ۳ مؤلفه با هم ۱۵/۵٪ از واریانس امنیت روانی و اجتماعی را تبیین می‌کنند.

جدول ۷- خلاصه الگوی رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری متغیرهای پیشین و ملاک

شاخص آماری	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی داری
پیش‌بین	۱۸/۴۴۹	۴	۴/۶۱۲		۰/۰۰۰
باقی‌مانده	۱۲/۹۷۶	۳۰۶	۰/۰۴۲	۱۲۹/۳۸۰	
کل	۳۱/۴۲۶	۳۰۹			

مطابق جدول (۷) و تحلیل واریانس انجام شده آزمون رگرسیون که مقدار آن برابر $F=۱۲۹/۳۸۰$ و $P=۰/۰۰۰$

به دست آمده است، حداقل یکی از ضرایب متغیرها مخالف با صفر است و فرض صفر رد می‌شود.

جدول ۸- رگرسیون چندمتغیری بین متغیرهای نگرش فرهنگی، امنیت روانی و امنیت اجتماعی

الگو	ضرایب استاندارد شده		t	Sig
	ضرایب غیر استاندارد	خطای استاندارد		
ثابت	۳/۱۵۵	۰/۳۵۵	۰/۴۹	۸/۸۸۸
امنیت روانی	-۰/۱۱۱	۰/۳۶۴	۰/۶۲	-۰/۳۰۴
امنیت اجتماعی	۰/۰۵۰	۰/۰۹۹	۰/۵۰۷	۰/۰۰۰

چندمتغیری بین نگرش فرهنگی و امنیت روانی ($\beta=۰/۰۱۹$) و امنیت اجتماعی ($\beta=۰/۰۳۲$) محاسبه گشت. این ضرایب به معنای این است که اگر یک واحد به میزان این مؤلفه‌ها اضافه شود، از میزان امنیت روانی-اجتماعی کاسته می‌شود و بالعکس.

نتایج ضرایب رگرسیون و آزمون T در جدول (۸) نشان داد که نگرش فرهنگی با امنیت روانی و امنیت اجتماعی رابطه دارد. زیرا، سطح معناداری در این مؤلفه‌ها کم‌تر از ۰/۰۵ است. براساس نتایج جدول فوق، رگرسیون

در جامعه امروز، پژوهشگران حوزه‌های مختلف، از جمله روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، جرم‌شناسی و سایر رشته‌های فعال در حوزه امنیت و جامعه، به شناخت عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر امنیت، به‌ویژه احساس امنیت توجه ویژه‌ای داشته‌اند. چنین توجهی تا حدی به این علت است که موضوع احساس امنیت و آسیب‌پذیری بر روی زندگی افراد پیامدهای منفی بسیاری دارد. در حوزه‌های اجتماعی هم احساس ناامنی می‌تواند به انشقاق و ازهم گسیختگی جامعه منجر شود و توان برخورد مؤثر با فعالیت‌های مجرمانه را کاهش دهد. جامعه‌ای که در آن مردم احساس امنیت داشته باشند، جامعه‌ایست که سرشار از احساس آرامش باشد. افراد در جامعه‌ای که در آن احساس آرامش داشته باشند، می‌توانند دست به خودشکوفایی زده و بدون ترس و احساس ناامنی در جامعه روزه‌روز باعث پیشرفت بیشتر جامعه شوند. ممکن است، در جامعه‌ای امنیت به شکل عینی وجود داشته باشد، اما عواملی باعث شوند که افراد آن جامعه احساس ناامنی کنند. برخلاف سایر پژوهش‌هایی که در نقاط مختلف کشور انجام شده است و به رابطه مستقیم متغیرهایی، مانند سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اشاره دارند، در پژوهش حاضر، تأکید بر ابعاد نگرش فرهنگی بوده است. زیرا، هرگونه خلاء فرهنگی باعث مکش فرهنگ‌های دیگر به درون جامعه می‌شود و اگر انسجام فرهنگی به وجود نیاید، پویایی فرهنگی از بین رفته و امنیت روانی و اجتماعی خدشه‌دار خواهد شد.

هدف از پژوهش حاضر، شناسایی نقش نگرش فرهنگی در امنیت روانی-اجتماعی خانواده‌های شاهد و ایثارگر بود. نتایج مربوط به فرضیه اول نشان داد که بین مؤلفه‌های نگرش فرهنگی با میزان امنیت روانی خانواده‌های شاهد و ایثارگر رابطه وجود دارد. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهشگرانی از جمله مایانی و آخوندی (۱۴۰۰) و البرز و رنگاتی^۱ (۲۰۱۹) هم‌سو است. نگرش فرهنگی نوع و

چگونگی زندگی کردن را به افراد می‌آموزد و آثار آن، به صورت‌های گوناگون در تمام صحنه‌های زندگی فردی و اجتماعی، به‌ویژه در حوزه مؤلفه‌های امنیت روانی، یعنی سازگاری محیطی، اشتیاق به زندگی، احساس سعادت‌مندی، خودآگاهی، اعتمادبه‌نفس و سازگاری با دیگران نمود می‌یابد؛ چراکه، فرهنگ، اندیشه‌ها و رفتارها را جهت می‌دهد، روابط میان افراد و طبقات و قشرهای گوناگون جامعه را تنظیم می‌کند و حتی نزاع‌ها و درگیری‌های قومی و ملی را نیز تحت قاعده درمی‌آورد و حدود آن را مشخص می‌کند. در واقع، فرهنگ و فضای فرهنگی همانند فضای اطراف، ما را کاملاً احاطه کرده و ما در تمام صحنه‌های حیات فردی و اجتماعی خود، آن را لمس می‌کنیم و از آن تأثیر می‌پذیریم. بنابراین، یکی از کارکردهای عمده ارزش و نگرش-های فرهنگی، امنیت‌بخشی به زندگی اجتماعی و تداوم آن، تکوین هویت اجتماعی و ایماذ حفظ همبستگی است. در این مسیر، انحرافات و تهدیدهای بسیاری وجود دارند که موجب برهم‌زدن امنیت روانی می‌شوند. به عبارت دیگر، فرهنگ به‌عنوان یک متغیر مستقل در مطالعات اجتماعی محسوب می‌شود، زیرا فرهنگ می‌تواند بر بسیاری از موضوعات اجتماعی تأثیرگذار باشد. بنابراین، فرهنگ می‌تواند بر بسیاری از کنش‌های اجتماعی افراد تأثیر گذاشته و آن‌ها را هدایت کند. باید به این نکته مهم توجه کرد که ارزش‌ها و نگرش‌های فرهنگی، تولیدکننده نوعی نظم اجتماعی هستند که می‌تواند تحت شرایطی، پایایی و پایداری مناسبی در امنیت روانی جامعه نیز داشته باشد.

در ادامه، داده‌های مربوط به فرضیه دوم نیز مشخص کرد که بین نگرش فرهنگی با امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج فوق با یافته‌های پژوهش‌های مایانی و آخوندی (۱۴۰۰)، مختاری و همکاران (۱۳۹۹) و البرز و رنگاتی (۲۰۱۹) هم‌سویی دارد. امنیت اجتماعی، یکی از عناصر اصلی حیات هر کشوری است و احساس امنیت روانی و اجتماعی به‌شکل پدیده اجتماعی و روان‌شناختی

۶. یکی از راه‌کارها به منظور افزایش احساس امنیت اجتماعی، تقویت و سمت و سودهی به پایگاه‌های اجتماعی است. چنان‌چه شرایطی فراهم گردد تا افراد جامعه از هر طیف و گروه و گرایشی، ظرفیت و علاقه‌مندی به جذب در پایگاه‌های اجتماعی هدف را داشته باشند،

۷. درخصوص بهبود بهزیستی روان‌شناختی خانواده-های ایثارگران شاهد، جانبازان و آزادگان برنامه-ریزی بیشتری انجام شود.

۸. آموزش‌های لازم درخصوص تبیین ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی به‌وسیله نهادهای ذیربط ارائه گردد.

تقدیر و تشکر

از تمام خانواده‌های شاهد، ایثارگر، جانباز و آزاده که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند، کمال تشکر را داریم.

منابع

۱. فتحی، آیت‌الله؛ شریفی‌رهنمو، سعید؛ زارع، طیبه؛ شریفی‌رهنمو، مجید. (۱۳۹۸). پیش‌بینی امنیت روانی-اجتماعی بر اساس مطلوبیت اجتماعی، سازگاری اجتماعی و کفایت اجتماعی در بین دانش‌آموزان متوسطه (مورد مطالعه: شهر تبریز). فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۰(۶۰)، ۱۰۵-۱۳۱.

۲. مازلو، ابراهام. (۱۳۶۶). روانشناسی شخصیت سالم، ترجمه: شیوا رویگریان، تهران: هدف، گلشایی.

<https://www.gisoom.com/book/18499/%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D8%B1%D9%88%D8%A7%D9%86%D8%B4%D9%86%D8%A7%D8%B3%DB%8C-%D8%B4%D8%AE%D8%B5%DB%8C%D8%A-%D8%B3%D8%A7%D9%84%D9%85/>

۳. مایانی، محدثه و آخوندی، محمد باقر. (۱۴۰۰). عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: شهر ستان دامغان). فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۲(۶۵)، ۸۹-۱۱۴.

http://sss.jrl.police.ir/article_94466.html?lang=fa

از تجربه‌های مستقیم و غیر مستقیم افراد از اوضاع متفاوت اجتماعی، به‌ویژه نگرش فرهنگی آنان تأثیر می‌پذیرد و بخش مهمی از احساس امنیت را تبیین می‌کند. بنابراین، اگر یک جامعه در بحث هویت و ارزش‌های فرهنگی خود حرفی برای گفتن نداشته باشد، جامعه سرشار از معیارها و ارزش‌های متعدد و متنوع خواهد شد که گاهی این ارزش‌ها در تضاد با ارزش‌ها و معیارهای جامعه عمل می‌کند و در نتیجه امنیت اجتماعی کاهش می‌یابد. بوزان و ویور (۱۹۹۸) در رابطه بین فرهنگ و امنیت معتقد است که امنیت اجتماعی، توانایی جامعه برای حفظ ویژگی‌های اساسی فرهنگی تحت شرایط تغییر و تهدیدات واقعی و محتمل است. وی بر ارتباط نزدیک میان هویت فرهنگی، جامعه و امنیت تأکید دارد و اظهار می‌دارد که جامعه امنیت هویتش را جستجو می‌کند، به‌طوری که باید قادر به حل اختلافات هویت فرهنگی باشد و اعضای آن نمی‌توانند نسبت به چیزهایی که هویت‌شان را تهدید می‌کند، احساس مسئولیت نداشته و آن‌ها را به حال خود رها نمایند. براساس نتایج به‌دست آمده، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شوند:

۱. در ساختار سیاست‌گذاری فرهنگی لازم است مرکز هماهنگ‌کننده مختلفی وجود داشته باشد تا بتواند از چندگانگی سیاست‌ها جلوگیری و همگی در یک جهت و با یک چشم‌انداز حرکت کنند،

۲. دستگاه‌های مجری از لحاظ ساختار ذهنی نیازمند هماهنگی بیشتر، چه در داخل سازمان خود و چه در برابر دیگر سازمان‌ها هستند،

۳. مشاورانی درخصوص بهبود نگرش فرهنگی-اجتماعی افراد و ارتقاء معنویات و برنامه‌های حمایتی برای ارتقاء معیشت خانواده‌های ایثارگران شاهد، جانبازان و آزادگان به‌کار گرفته شوند،

۴. آموزش‌های لازم درخصوص افزایش اعتماد اجتماعی از طریق نهادهای ذیربط برگزار شود،

۵. قوانین و برنامه‌های توانمندسازی خانواده‌های ایثارگران شاهد، جانبازان و آزادگان از سوی مراکز ذیربط تدوین و اجرایی شود،

۴. مختاری، مریم؛ میرفردی، اصغر؛ بلالی، اسماعیل و حسینی اخگری، سید معصومه. (۱۳۹۹). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یا سوج. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۱(۲)، ۲۱-۴۰.

<https://dori.net/dor/20.1001.1.23221453.1391.1.2.2.1>

۵. نوروزی، فیض‌اله و فوالدی سپهر، سارا (۱۳۹۸). بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۱۵-۲۹ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن. فصلنامه راهبرد، ۱۸(۵۳)، ۱۵۹-۱۲۹.

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=118033>

6. Albers, s & rancati, C. C (2019). Fuzzy-Set Social Science Chicago, University of Chicago Press. Spicer e. h. (2018). Accultural in the international encyclopedia of the social science (pp. 21-25). New York Macmillan.

7. Buzan, Barry; Weaver, Ole (1998), 'Liberalism and security: the contradictions of the liberal leviathan', Copenhagen peace research institute (COPRI) Working papers. https://books.google.com/books/about/Liberalism_and_Security.html?id=xx700gAACAAJ

8. Curtis A(2015). Illustrated edition: Health psychology. London, New York: Routledge. <https://www.routledge.com/Health-Psychology/Curtis/p/book/9780415192736>

9. Hollis-Walker, L., Colosimo, K (2018), Mindfulness, self-compassion, and happiness in non-meditators: A theoretical and empirical examination. Personality and Individual Differences, 50 : 222-227.

<https://www.semanticscholar.org/paper/Mindfulness%2C-self-compassion%2C-and-happiness-in-A-Hollis-Walker-Colosimo/8cb9485060b5d5727dc91458f769c80784ec7d92>

10. Inglehart. R. F. (2016) Modernization, existential security and cultural change: reshaping human motivation and society, Forthcoming in M. Gelfand, C.Y. Chiu and Y-Y Hong (Eds.) Advances in Culture and Psychology Oxford Univ Press.

[DOI:10.1093/oso/9780190879228.003.0001](https://doi.org/10.1093/oso/9780190879228.003.0001)

11. Wollman RN.(2018). Thinking with your soul: Spiritual intelligence and why it matters. New York. Harmony Books: p.123-125.

<https://www.amazon.com/Thinking-Your-Soul-Spiritual-Intelligence/dp/0609605488>